

Republika e Kosovës • Republika Kosovo • Republic of Kosovo
Institucioni i Avokatit të Popullit • Institucija Ombudsmena • Ombudsperson Institution

Prishtinë, më 3 nëntor 2015

RAPORT

Ankesa nr: 89/2015

lidhur me të drejtën në jetë

SHABAN JASHARI

Për: Z. Shpend Maxhuni, drejtor i përgjithshëm i Policisë së Kosovës
Z. Imet Rrahmani, ministër i Ministrisë së Shëndetësisë
Z. Curr Gjocaj, drejtor i Shërbimit Spitalor Klinik dhe Universitar të Kosovës

Avokati i Popullit, në bazë të nenit 135, paragrafit 3 të Kushtetutës së Republikës së Kosovës, nenit 16 paragrafit 8 dhe nenit 27 të Ligjit për Avokatin e popullit nr. 05/L-019, më 3 nëntor 2015 publikon raportin në vijim:

VEPRIMET E INSTITUCIONIT TË AVOKATIT TË POPULLIT

1. Më 10 shkurt 2015 z. Shaban Jashari (në tekstin e mëtejshëm “ankuesi”) ka paraqitur një ankesë në Institucionin e Avokatit të Popullit (në tekstin e mëtejshëm IAP), kundër Policisë së Kosovës, stacionit policor në Gjakovë, që ka të bëjë me mungesën e një hetimi efektiv në rastin e zhdukjes së djalit të tij z. Xhemshit Jashari, si dhe me pretendimet se policia në Gjakovë ka kontribuar në zhdukjen e djalit të tij.
2. Më 26 shkurt 2015, ankesa është regjistruar në IAP (nr.i ankesës 89/2015).
3. Më 26 shkurt 2015, përfaqësuesi i IAP-së bisedoi me komandantin e stacionit policor në Gjakovë, i cili informoi se me këtë rast është duke u marrë njësia e hetimeve e stacionit të policisë në Gjakovë dhe e arsyetoi se deri tani janë kryer operacione të kërkim shpëtimit me ndihmën e njësiteve për zhytje, me njësinë e qenve gjurmues (njësi K9), por pa ndonjë rezultat konkret.
4. Më 6 mars 2015, përfaqësuesi i IAP-së bisedoi me hetuesin policor, që punon në rastin konkret dhe me atë rast mori informatat që njësia e hetimeve i ka ndërmarrë të gjitha veprimet operative, lidhur me këtë rast, që e njëjta i ka kontrolluar vendet potenciale ku në bazë të pretendimeve të ankuesit mund të ndodhej i zhdukuri. Hetimi përfshin këto veprime: kërkimet e policisë me qentë ndjekës, kërkimet me ekipet e zhytësve, është kontrolluar zona kufitare, është kontrolluar sistemi kompjuterik i regjistrimit të hyrje dhe daljeve kufitare, mirëpo të gjitha këto veprime nuk kanë rezultuar me ndonjë gjurmë në kuptim të vendndodhjes, apo marrjes së informacioneve për ndonjë drejtim të lëvizjes së personit të zhdukur.
5. Më 10 mars 2015, përfaqësuesi i IAP-së u takua me shefin e Repartit të Psikiatrisë në Spitalin Rajonal "Isa Grezda" në Gjakovë dhe me atë rast u informua që pacienti z.Xhemshit Jashari, më 31 janar 2015, në orën 19:³⁰ ishte sjellë nga policia në pavijonin e tij. Shefi i Repartit të Psikiatrisë theksoi se pacienti me atë rast ka marrë terapi parenterale *diazepam* dhe është hospitalizuar në këtë repart. Sipas pohimeve të shefit të Repartit të Psikiatrisë, z. Jashari po atë mbrëmje ka ikur nga spitali, kurse personeli mjekësor kujdestar këtë e ka kuptuar vetëm të nesërmen orën 06:³⁰, përkatësisht më 1 shkurt 2015. Për ikjen e pacientit, personeli i spitalit menjëherë e kanë njoftuar policinë, por policia, sipas pohimeve të shefit të Repartit të Psikiatrisë, ka ardhur në spital pas dy ditësh dhe me atë rast ata e kanë kërkuar historinë e sëmundjes së pacientit të ikur. Sipas fjalëve të tij, ky repart është repart i tipit të hapur, ashtu që pacientët mund të largohen nga aty pa asnjë lloj vështirësie.
6. Më 14 prill 2015, zyrtari policor i stacionit të policisë që merrej me rastin e z.Jasharit të zhdukur, e informoi përfaqësuesin e IAP se rasti në fjalë ka kaluar në kompetencat e Drejtorisë së Policisë Rajonale në Gjakovë, Sektori për Vrasje dhe Persona të Zhdukur.
7. Gjithashtu, më 14 prill 2015, hetuesi përgjegjës i policisë rajonale në Gjakovë e informoi përfaqësuesin e IAP-së që rasti është publikuar në media dhe është kërkuar ndihma e qytetarëve lidhur me informatat, ku mund të ndodhej eventualisht personi i

zhdukur, po ashtu është kërkuar ndihmë nga stacionet e tjera policore, por janë ndërmarrë edhe veprime të tjera operative, megjithatë, nuk ka pasur asnjë rezultat konkret.

8. Më 3 qershor 2015, përfaqësuesi i IAP-së u takua me shefin e Sektorit Rajonal për Hetime në Drejtorinë e Policisë Rajonale në Gjakovë, me të cilin bisedoi, lidhur me ankesën e paraqitur të ankuesit. Përfaqësuesi i policisë sqaroi që policia ka ndërmarrë të gjitha masat dhe se hetimet për personin e zhdukur janë ende duke vazhduar, por deri tani pa ndonjë rezultat konkret.
9. Më 17 qershor 2015, ankuesi e njoftoi IAP-në, që lidhur me zhdukjen e djalit të vet, ai i ka dërguar një letër ministrit të Ministrisë së Punëve të Brendshme, si dhe një ankesë në punën e policisë në Gjakovë.
10. Më 11 shtator 2015, ankuesi e njoftoi IAP-në, se ka parashtruar një ankesë në Inspektoratin Policor të Kosovës kundër departamentit kompetent të policisë në Gjakovë, për neglizhencë dhe sjellje të pahijshme ndaj ankuesit (nr.03-2004, më 10 shtator 2015).
11. Më 14 shtator 2015, përfaqësuesi i IAP-së u takua me zëvendësin e shefit të Sektorit Rajonal për Hetime dhe me mbikëqyrësin e Sektorit për Vrasje dhe Persona të Zhdukur, në Drejtorinë e Policisë Rajonale në Gjakovë, me të cilët bisedoi lidhur me lëndën e ankuesit dhe me atë rast kërkoj nga ata kopjen fizike të dosjes së lëndës. Me atë rast përfaqësuesi i IAP-së u informua për rrjedhën e hetimeve dhe se mund të merrte vetëm një raport me shkrim për rrjedhat e hetimeve, kurse për ta marrë kopjen fizike të lëndës në fjalë, IAP duhet t'i drejtohet me shkrim drejtorit të Policisë Rajonale në Gjakovë. Përveç kësaj, përfaqësuesi i IAP-së me atë rast u informua që Prokuroria Themelore në Gjakovë i ka iniciuar hetimet e veta në lidhje me rastin e ankuesit. (2015 EA-164 dhe 2015 HRGJ-06)
12. Gjithashtu, 14 shtator 2015, përfaqësuesi i IAP-së u takua me kryeprokuroren e Prokurorisë Themelore në Gjakovë dhe me prokurorin e lëndës, ë cilët e informuan që prokuroria nuk ka hapur rast lidhur me këtë çështje, sepse në rastin konkret nuk ka të dyshuar dhe vetëm prokuroria është kontaktuar nga ana e policisë, në mënyrë që të ndihmonte në hetimet e policisë.
13. Të njëjtën ditë, përfaqësuesi i IAP-së, sipas udhëzimeve të zyrtarëve përgjegjës të Sektorit të Hetimeve Rajonale, i dërgoi një kërkesë përmes postës elektronike drejtorit të Drejtorisë së Policisë Rajonale në Gjakovë, që IAP-së t'i dërgohet kopja fizike e shkresave të lëndës së ankuesit.
14. Më 21 shtator 2015, zëvendësi i udhëheqësit të Sektorit të Hetimeve Rajonale në Gjakovë e njoftoi përfaqësuesin e IAP-së, që kërkesa i është dërguar zëdhënësit të policisë (shefit të zyrës së administratës së drejtorit të Përgjithshëm të Policisë) për veprime të mëtutjeshme.
15. Më 23 shtator 2015, përfaqësuesi i IAP-së u takua me shefin e zyrës së administratës të drejtorit të Përgjithshëm të Policisë, me ç' rast mori informatën se zyra në fjalë përmes postës elektronike e ka informuar Zyrën Rajonale të Hetimeve në Gjakovë që derisa rasti të jetë nën hetime, IAP mund të marrë vetëm një raport përmbledhës

lidhur me veprimet e ndërmarra nga ana e policisë në lidhje me rastin konkret, ndërsa kur hetimet të përfundojnë, IAP-së mund t'i dërgohet një kopje e dosjes së plotë.

16. Gjithashtu më 23 shtator 2015, përfaqësuesi i IAP-së u takua me shefin dhe zëvendës shefin e Zyrës Rajonale të Hetimeve në Gjakovë, i cili e informoi se ka marrë përgjigjen në fjalë nga shefi i zyrës së administratës së drejtorit të Përgjithshëm të Policisë (shih paragrafin e mësipërm 15). Ai sqaroi se lidhur me këtë rast i është drejtuar përmes postës elektronike edhe Departamentit Ligjor të Policisë së Kosovës, prej të cilit ka kërkuar interpretim juridik lidhur me kërkesën e IAP-së, por ende nuk ka marrë përgjigje.

I. RRETHANAT E RASTIT

Faktet, të cilat deri tani kanë mund të vërtetohen, bazohen në pretendimet e ankuesit, si dhe në bazë të informatave të tjera që Avokati i Popullit i pati në dispozicion, mund të paraqiten si më poshtë:

17. Më 31 janar 2015, rreth orës 10:⁰⁰, djali i ankuesit z. Xhemshit Jashari (person i moshës madhore, të cilit në vitin 1992 i është caktuar diagnoza “*Schizophrenia*” dhe “*Pshychosis*”), i kishte thyer xhamat e banesës së tij, prandaj njëri nga fqinjët e kishte lajmëruar policinë për këtë. Sipas pohimeve të ankuesit, i biri në atë moment gjendej i vetëm në banesë dhe nga frika se policët, të cilët kishin ardhur me ftesë të fqinjtit, do ta keqtrajtonin fizikisht, prandaj kishte tentuar t'u shmangej policëve duke u fshehur në banjë. Kur policia kishte hyrë në banesën e ankuesit, e kishte gjetur djalin e ankuesit dhe e kishte dërguar në Repartin Psikiatrik të Spitalit Rajonal “Isa Grezda” në Gjakovë (pa vendim paraprak të gjykatës).
18. Më 1 shkurt 2015 i biri i ankuesit pas hospitalizimit në repartin e Psikiatrisë në Gjakovë mori terapinë e caktuar dhe pasi kaloi disa orë në spital, nga i njëjti iku pa u vënë re, në drejtim të panjohur dhe që atëherë i humbi çdo gjurmë. Parashtruesi i ankesës pohon se që nga ajo kohë, askush nuk di asgjë për fatin e djalit të tij dhe pohon se policia kishte kontribuar me qëllim në zhdukjen e djalit të tij.
19. Më 10 shkurt 2015, ankuesi ka parashtruar ankesë kundër Policisë së Kosovës, stacionit policor në Gjakovë
20. Më 16 shkurt 2015, ankuesi e njoftoi IAP-në se përkundër faktit që e ka publikuar zhdukjen e djalit të tij (përmes *televizionit, radios dhe gazetave ditore*) dhe ka kërkuar ndihmë nga kushdo qoftë që mund të ketë ndonjë informacion për vendndodhjen e djalit të tij, ai shprehu shqetësim, sepse deri tani askush nuk ka ndonjë njohuri lidhur me rrethanat e zhdukjes, duke i konsideruar përgjegjës zyrtarët policor dhe duke i akuzuar për joefikasitet të hetimeve.
21. Në periudhën nga muaji shkurt deri në ditën e publikimit të këtij raporti, ankuesi pothuajse çdo ditë e ka vizituar njësinë përgjegjëse të policisë në Gjakovë duke kërkuar informata në lidhje me progresin e hetimit, i cili po zhvillohej me rastin e zhdukjes së djalit të tij. Sipas pohimeve të ankuesit, zyrtarët e policisë në zyrën e pranimit e pengojnë atë që të takohet dhe të bisedojë me hetuesit përgjegjës të

departamentit të hetimit, si dhe se disa herë i janë drejtuar me fjalë fyese të një natyre personale.

22. Nga data e publikimit të këtij raporti, nuk ka informacione se hetimi ishte efikas në cilëndo fazë dhe se në çfarëdo mënyre i ka kontribuar ndriçimit të rrethanave të zhdukjes së djalit të ankuesit.

II. INSTRUMENTET RELEVANTE

23. Neni 21, paragrafi 2 dhe 3 i Kushtetutës së Republikës së Kosovës (në tekstin e mëtejme “Kushteta”) përcakton si në vijim:

“Republika e Kosovës mbron dhe garanton të drejtat dhe liritë themelore të njeriut, të parashikuara në këtë Kushtetutë.”

“Çdokush e ka për detyrë t’i respektojë të drejtat e njeriut dhe liritë themelore të të tjerëve.”

24. Nenin 25, paragrafi 1 i Kushtetutës përcakton si në vijim:

“Secili individ gëzon të drejtën për jetën”.

[...]

“Secili person gëzon të drejtën e respektimit të integritetit fizik dhe psikik të tij/saj [...].”

25. Neni 2, paragrafi 2 i Ligjit për Policinë nr. 04/L-076 thotë:

“Zyrtarët policorë ushtrojnë autorizimet e tyre dhe kryejnë detyrat në mënyrë të ligjshme, të bazuara në Kushtetutë, në ligjet e tjera në fuqi dhe në Kodin e Etikës të hartuar nga Policia e Republikës së Kosovës dhe të miratuar nga Ministria e Punëve të Brendshme”.

26. Neni 10 i Ligjit për Policinë, me të cilin përcaktohen detyrat dhe kompetencat e përgjithshme të policisë, si detyrë parësore përcakton si në vijim:

“Të mbrojnë jetën, pronën dhe të ofrojnë siguri për të gjithë personat [...]”.

27. Neni 19, paragrafi 1 i Ligjit për Policinë përcakton, si në vijim:

“Zyrtari policor është i autorizuar të jap vërejtje gojore, me shkrim, vizuale ose vërejtje të tjera ndaj çdo personi që paraqet rrezik për sigurinë personale apo publike, paraqet rrezik për pronën private apo publike, prish rendin dhe qetësinë publike, paraqet rrezik për sigurinë në komunikacion ose ekziston dyshimi i bazuar se është duke kryer apo duke u përgatitur për të kryer një vepër penale ose është duke detyruar personin tjetër të kryejë vepër penale”.

28. Neni 4, paragrafi 1 i Ligji për të Drejtat dhe Përgjegjësitë e Qytetarëve në Kujdesin Shëndetësor nr.2004/38 (në tekstin e mëtejme “Ligji për mbrojtjen shëndetësore”) thotë:

4.1. Çdo qytetar ka të drejtë, për kujdes shëndetësor që është i kushtëzuar me gjendjen e tij të shëndetit. Kujdesi shëndetësor duhet të jetë adekuat, me qasje në vazhdimësi për të gjithë dhe pa diskriminim”,

4.2. "Kujdesi shëndetësor është adekuat, në rast se është në përputhje me rregullat etike dhe profesionale, si dhe me udhëzimet relevante, të shërbimit të caktuar shëndetësor".

29. Nenet 78, 79 dhe 82 të Ligjit për Procedurën Jokontestimore nr. 03/L-007 (në tekstin e mëtejme "Ligji për Procedurën Jokontestimore") përcaktojnë:

Neni 78: "Kur institucioni shëndetësor e pranon për shërim personin e sëmurë mendërisht pa pëlqimin e tij dhe pa vendim të gjykatës, ka për detyrë që për një gjë të këtillë ta njoftoj menjëherë me anë të një shkrese, e **më së voni brenda 24 orëve**, gjykatën në territorin e së cilës ndodhet ky institucion".

Neni 79: "Njoftimi me shkrim nga neni 78 i këtij ligji duhet t'i përmbajë të dhënat për personin e mbajtur në institucion, si dhe për personin që e ka sjell atë në institucionin shëndetësor. Bashkë me shkresën njoftuese institucioni shëndetësor, nëse ka mundësi, ia dërgon gjykatës edhe të dhënat lidhur me natyrën dhe shkallën e sëmundjes me dokumentacionin mjekësor që disponon".

Neni 82: "Në qoftë se pranimi në institucionin shëndetësor nuk është bërë në bazë të vendimit të gjykatës kompetente, gjykata në territorin e të cilës ndodhet institucioni shëndetësor ka për detyrë që menjëherë pasi t'i arrijë njoftimi nga neni 78 ose 80 i këtij ligji, si dhe kur në mënyrë tjetër njoftohet për ndaljen e personit të sëmurë mendërisht pa pëlqimin e tij në institucionin shëndetësor, sipas detyrës zyrtare ta filloj procedurën për mbajtjen e tij të mëtejme në institucionin shëndetësor".

30. Neni 2 i Konventës Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave dhe Lirive Themelore të Njeriut (4 nëntor 1950), (në tekstin e mëtejme "Konventa Evropiane për të drejtat e njeriut", ose "Konventa") thotë:

"E drejta e çdo njeriu për jetën mbrohet me ligj [...]"

31. Neni 5, paragrafi 1 Konventa Evropiane për të drejtat e njeriut":

"Çdokush ka të drejtën e lirisë e të sigurisë personale. Askujt nuk mund t'i hiqet liria, me përjashtim të rasteve që vijnë dhe në përputhje me procedurën e parashikuar me ligj [...]"

Analizat

32. Kushtetuta si akti më i lartë juridik i një vendi mbron dhe garanton të drejtat dhe liritë themelore të njeriut, prandaj është në interes të funksionimit të shtetit të së drejtës zbatimi dhe realizimi praktik i këtyre të drejtave. Garancitë kushtetuese i shërbejnë mbrojtjes së dinjitetit të njeriut dhe funksionimit të shtetit ligjor. Kushtetuta në nenin 21, shprehimisht përcakton obligimin e të gjitha organeve t'i respektojnë liritë dhe të drejtat e të tjerëve, prandaj ky parim është imperativ dhe duhet të respektohet nga të gjithë përfshirë këtu edhe policinë dhe institucionet shëndetësore.

33. Kushtetuta në nenin 25, paragrafin 1 përcakton: "Secili individ gëzon të drejtën për jetën". Nga ky paragrafi shihet qartë se drejta për respektimin e jetës së qytetarit gjendet në qendër të sistemit kushtetues për mbrojtjen e të drejtave të njeriut dhe e

drejta për jetën (pacenueshmëria e saj) është e drejtë absolute e njeriut, e cila nuk mund të kufizohet në asnjë rrethanë, shmangia nga kjo e drejtë nuk lejohet.

34. Avokati i Popullit vëren që Kushtetuta në nenin 26 definon që secili person ka të drejtën e respektimit të integritetit fizik dhe psikik të tij/saj, që përveç tjerash përfshin edhe të drejtën që: **“Askush të mos i nënshtrohet trajtimit mjekësor kundër vullnetit të tij/saj, përveç rasteve që janë në pajtim me ligjin.”**

[...]

Sa i përket sjelljes së autoriteteve policore, Avokati i Popullit gjithashtu thekson që kur bëhet fjalë për të drejtën e integritetit personal dhe të drejtën në jetë, shteti ka **detyrim pozitiv** të ndërmarrë të gjitha masat dhe për të mbrojtur pacenueshmërinë e integritetit fizik dhe psikik të personave, veçanërisht kur rrezikohet integriteti dhe jeta e njeriut. Gjykata Kushtetuese e Republikës së Kosovës në aktgjykimin KI. 41-12, ka gjetur se ka shkelje të së drejtës për jetë, në rastet kur organet gjyqësore apo organet tjera të shtetit nuk u ofrojnë mbrojtje të mjaftueshme qytetarëve kur këtë e kërkojnë rrethanat e rastit. Gjykata Kushtetuese thekson se e drejta për jetë është e drejta më e rëndësishme prej të gjitha të drejtave njerëzore, nga e cila burojnë të gjitha të drejtat e tjera dhe sqaron që ekzistojnë detyrime pozitive për organet e pushtetit që të ndërmarrin masa parandaluese dhe operative për ta mbrojtur jetën e të gjithë atyre, që i janë ekspozuar rrezikut.

35. Në kuptim të dispozitës së nenit 2 dhe nenit 5 paragrafit 1 të Konventës, Avokati i Popullit rikujton se, në pajtim me nenin 53 të Kushtetutës, të drejtat dhe liritë themelore njeriut të garantuara me këtë Kushtetutë, interpretohen në harmoni me vendimet gjyqësore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (në tekstin e mëtejshëm “Gjykata Evropiane”).
36. Neni 2 i Konventës paraqet detyrat e përgjithshme të shtetit për ta mbrojtur të drejtën për jetë dhe përfshin aspektet **pozitive dhe negative**: a) **obligimin pozitiv** për ta mbrojtur jetën dhe b) **obligimin negativ** që të përmbahet nga marrja e paligjshme e jetës. Obligimi pozitiv imponon detyrime të **parandalimit dhe hetimit**. **Detyrimet e parandalimit** (shih rastin *Osmani kundër Britanisë së Madhe të datës 28 shkurt 1998*) i obligon qeveritë e shteteve t’i pengojnë dhe luftojnë veprat penale. Nëse vërtetohet që qeveritë kishin njohuri, ose do to duhej të kishin njohuri në kohën e ekzistimit të rrezikut real dhe të drejtpërdrejtë për jetën e një personi të identifikuar, nga veprat penale të palëve të treta dhe nëse nuk kanë ndërmarrë masa të duhura në kuadër të kompetencave të veta, të cilat sipas një vlerësimi të arsyeshëm, mund të priteshin, në mënyrë që të shmangej rreziku për jetë, të njëjtat duhet të jenë përgjegjëse për moszbatim të detyrimeve pozitive.
37. Neni 2 i Konventës, gjithashtu ia imponon detyrimin shtetit për t’i hetuar incidentet vdekjeprurëse duke përcaktuar që elementet kyçe të hetimit në përputhje me nenin 2 janë:
- që të jetë i iniciuar nga shteti sipas vullnetit të vet;
  - që të jetë i pavarur;
  - që të jetë efektiv;
  - që publiku të ketë njohuri të mjaftueshme lidhur me të njëjtin hetim, (të jetë i hapur për publikun);

- që të jetë mjaft i shpejtë dhe
- që të afërmit/familja të jenë të përfshirë.

38. Në bazë të vendimeve të Gjykatës Evropiane fushëveprimi dhe natyra e detyrës që të hetohen incidentet mortore/fatale janë të shpjeguara, në veçanti, në lëndën *Tanrikulu kundër Turqisë*, aktgjykimi i datës 8 korrik 1999. Gjykata Evropiane e ka vlerësuar që obligimi që të hetohen rastet e vdekjes nuk ka të bëjë vetëm me rastet e vdekjeve, për të cilat përgjegjës kanë qenë zyrtarët e shtetit, por të gjitha ato raste të vdekjeve për të cilat autoritetet kanë qenë të informuara, domethënë, për të cilat kanë pasur njohuri. Autoritetet duhet të ndërmarrin hapa të arsyeshëm/të domosdoshëm që të sigurojnë prova relevante (përfshirë edhe dëshmitë e dëshmitarëve okularë dhe provat e forenzikës), në mënyrë që hetimi të jetë i dobishëm dhe efikas. Prandaj, dështimi për t'u vazhduar rrjedha e qartë e ekzaminimit gjatë hetimeve mund të çojë në konstatimin e një shkeljeje të nenit 2. Në të vërtetë, Gjykata Evropiane erdhi në konstatimin që: "*Çdo mangësi gjatë hetimit që e dëmton mundësinë për ta identifikuar autorin ose autorët e veprës kriminale do të jetë në rrezik të shkeljes së këtij standardi*", gjë që në pjesën më të madhe mund të ketë të bëjë edhe me rastin e ankuesit në lëndën kundër Policisë së Kosovës në lidhje me kryerjen e hetimeve në rastin e zhdukjes së djalit të tij.
39. Gjykata Evropiane në lëndën *Ramsahai dhe të tjerët kundër Holandës*, aktgjykimi i datës 15 maj 2007, konstatoi që: "*Ata që janë përgjegjës për bërjen e hetimeve duhet të jenë të pavarur nga personat që janë të përfshirë në incident, qoftë në aspektin e pavarësisë hierarkike dhe institucionale, qoftë në aspektin e pavarësisë praktike*". Gjykata konstatoi që fakti që policët nga e njëjta njësi policore, si dhe policët që janë përfshirë në këtë incident kanë ndërmarrë hapa të rëndësishëm në fillim të hetimeve, para se ta marrë përsipër hetimin Departamenti i Shtetit për Hetime Kriminale, pesëmbëdhjetë orë e gjysmë, pas vdekjes së personit nga të shtënat e policisë. Në pajtim me këtë Trupi i Lartë Gjykues konstatoi që ka ardhur deri te shkelja procedurale e nenit 2, për shkak se hetimet e policisë nuk kanë qenë mjaft të pavarura. Kur autoritetet janë të informuara për rastin e vdekjes, ose marrin informacion në lidhje me atë ngjarje në ndonjë mënyrë tjetër, ato janë të obliguara ta bëjnë hetimin, pa marrë parasysh a e ka parashtruar familja e të vdekurit domosdoshmërisht ankesën formale dhe organet hetuese duhet gjithashtu të veprojnë shpejt dhe në mënyrë të arsyeshme. Nga analiza e këtij rasti shihet se njësia e hetimeve e stacionit policor në Gjakovë ka vepruar në kundërshtim me nenin 2 të Konventës (në bazë të rasteve të Gjykatës Evropiane), meqë në rastin konkret nuk mund të flitet për pavarësi, sepse hetuesit kanë mund të jenë nën ndikimin e *personave që janë të përfshirë në incident, qoftë në aspektin e pavarësisë hierarkike dhe institucionale, qoftë në aspektin e pavarësisë praktike*. Avokati i Popullit përkujton që fakti që ankuesi edhe më parë kishte parashtruar ankesa kundër policëve të këtij stacioni policor, të cilët kishin ushtruar dhunë fizike kundër djalit të tij dhe kishin refuzuar t'i japin informata ankuesit lidhur me rrjedhën hetimeve rreth zhdukjes së djalit të tij dhe po ashtu të njëjtit zyrtarë kanë qenë nën hetimin e Inspektoratit të Policisë së Kosovës, krijon dyshim akoma më të fuqishëm se **nuk ka pasur hetime të pavarura**.
40. Gjykata Evropiane gjatë interpretimit të nenit 2 të Konventës në rastin *Branko Tomashiq dhe të tjerët kundër Kroacisë, të datës 15 janar 2009*, lidhur me detyrimet

pozitive **ka konstatuar** që **autoritetet** ishin në dijeni për seriozitetin e kërcënimeve, por **dështuan në detyrimet e veta pozitive**, para së gjithash **për shkak të trajtimit të pamjaftueshëm psikiatrik** duke konsideruar që shërimi zgjati shumë shkurtë, por nuk është e qartë, nëse shërimi ishte aplikuar në të vërtetë dhe siç duhet, gjë që mund të aplikohet edhe në rastin konkret të ankuesit.

41. Ligji për Policinë në nenin 2, paragrafin 2 definon:

“Zyrtarët policorë ushtrojnë autorizimet e tyre dhe kryejnë detyrat në mënyrë të ligjshme, të bazuara në Kushtetutë, në ligjet e tjera në fuqi dhe në Kodin e Etikës të hartuar nga Policia e Republikës së Kosovës dhe të miratuar nga Ministria e Punëve të Brendshme”, kurse paragrafi 3 përcakton: “Kodi i Etikës duhet të jetë në përputhje me parimet e lartpërmendura dhe me Kodin Evropian të Etikës Policore”.

Veprimet e Policisë së Republikës së Kosovës në bazë të këtij ligji udhëhiqen nga parimet e trajtimit të barabartë, respektimi i të drejtave dhe lirive themelore të njeriut, paanshmëria dhe neutraliteti, lidhur me bindjet dhe pikëpamjet politike të personave, integriteti, ndershmëria dhe përgjegjësia në shërbimin publik etj., prandaj sjellja e policëve në pajtim me këto parime gjatë kryerjes së detyrës zyrtare përbën bazën kryesore për bashkëpunim me qytetarë.

42. Ligji për Policinë në nenin,19, paragrafi 1, përcakton: *“Zyrtari policor është i autorizuar të jap vërejtje gojore, me shkrim, vizuale ose vërejtje të tjera ndaj çdo personi që paraqet rrezik për sigurinë personale apo publike, paraqet rrezik për pronën private apo publike, prish rendin dhe qetësinë publike, paraqet rrezik për sigurinë në komunikacion ose ekziston dyshimi i bazuar se është duke kryer apo duke u përgatitur për të kryer një veprë penale ose është duke e detyruar personin tjetër të kryejë veprë penale”.* Në bazë asaj që u tha më sipër, zyrtari policor është i autorizuar të bëjë kontroll të arsyeshëm të njerëzve dhe pronës në kuadër të kompetencave dhe autorizimeve të veta, të japë dhe të zbatojë urdhra dhe udhëzime ligjore, të cilat vlejnë për anëtarët e shoqërisë në përgjithësi, me qëllim të arritjes së objektivave ligjore të policisë. Autorizimet e cekura në këtë ligj përcaktojnë autorizimet dhe kufizimet e përgjithshme të zyrtarit policor në kryerjen e detyrave të tij lidhur me parandalimin e rrezikut dhe mbajtjen e rendit dhe të sigurisë publike. Ligji i jep autorizim policisë, që kur të ndërmarrë masa parandaluese për ta kufizuar lirinë e personit, duhet ta marrë parasysh maturinë, shkallën e rrezikut dhe seriozitetin e kryerjes së veprës penale në situatën e dhënë, me qëllim që të përcaktohet shkalla e kufizimit të lirisë së personit në pajtim me ligjin. Ky ligj më tutje arsyeton që zyrtari policor është i autorizuar ta ndalojë përkohësisht personin, kur kjo gjë është e domosdoshme, në përputhje me afatet ligjore në pajtim me Kodin e Procedurës Penale, kurse në rastet kur personi në mbajtje **është i paaftë për të vepruar**, zyrtari policor përpiket që ta njoftojë një anëtar të familjes, ose ndonjë person tjetër të besueshëm, përveç nëse një gjë e tillë do të ishte në dëm të personit në mbajtje. Nga analiza e këtyre neneve shihet qartë, se në rastin konkret, zyrtarët policorë duke vepruar në kundërshtim me ligjin për policinë e kanë marrë vet rolin e gjykatës dhe pa asnjë lloj autorizimi e kanë dërguar të birin e ankuesit në institucion psikiatrik në trajtim.

43. Ligji për mbrojtjen shëndetësore në nenin 4, paragrafin 1 përcakton: “Çdo qytetar ka të drejtë, për kujdes shëndetësor që është i kushtëzuar me gjendjen e tij të shëndetit. Kujdesi shëndetësor duhet të jetë adekuat, me qasje në vazhdimësi për të gjithë dhe pa diskriminim”, ndërsa i njëjti ligj në paragrafin 2 përcakton: “Kujdesi shëndetësor është adekuat, në rast se është në përputhje me rregullat etike dhe profesionale, si dhe me udhëzimet relevante, të shërbimit të caktuar shëndetësor”.

Qëllimi i këtij ligji sipas ligjvënësit është që të definohej të drejtat dhe përgjegjësitë e qytetarëve në kujdesin shëndetësor, si dhe të vendosen mekanizmat e mbrojtjes dhe të sigurimit të këtyre të drejtave dhe përgjegjësive. Ligji i obligon institucionet shëndetësore që t’i kushtojnë kujdes shëndetit të pacientit gjatë gjithë kohës, derisa i njëjti gjendet në institucione shëndetësore, në pajtim me rregullat etike dhe profesionale. Ky ligj në vete përmban më shumë të drejta në raport me ofrimin e shërbimeve shëndetësore duke i obliguar institucionet shëndetësore **t’i respektojnë të drejtat e qytetarëve** për kujdes cilësor shëndetësor, të drejtën e zgjedhjes së profesionistit shëndetësor, të drejtën në dinjitetin njerëzor, të drejtën e komunikimit, të drejtën e largimit nga institucioni, të drejtën për të qenë i informuar, të drejtën e vendimit personal etj.

Neni 8 i këtij ligji përcakton: “Qytetari, ka të drejtë, që të largohet nga institucioni shëndetësor. Kjo e drejtë mund të kufizohet vetëm në mënyrën e përcaktuar me ligj, në rastet kur me këtë veprim, rrezikohet siguria fizike ose shëndeti i të tjerëve”, ndërsa neni 8, paragrafi 3 definojnë: “Në rast se, qytetari largohet nga institucioni shëndetësor pa paralajmërim, mjeku përgjegjës duhet ta evidentojë këtë fakt në dokumentacionin e tij, shëndetësor atëherë kur, largimi i paparalajmëruar nga institucioni shëndetësor, është i kushtëzuar me gjendjen shëndetësore të qytetarit, duhet të njoftohen autoritetet kompetente, ndërsa në rastin e qytetarit, i cili nuk ka aftësi veprimi, ose ka aftësi të zvogëluar veprimi, duhet të njoftohet përfaqësuesi ligjor i tij.”

Nga analiza e këtyre neneve shihet se ligji kërkon qasje etike dhe profesionale ndaj pacientit, kurse në rastin konkret shihet se institucioni shëndetësor kishte dështuar të ofrojë kujdesin obligativ ndaj pacientit, i cili duke e shfrytëzuar moskujdesin e personelit mjekësor, pa u vërejtur, është larguar nga spitali.

44. Ligji për Procedurën Jokontestimore, në nenin 78 përcakton: “Kur institucioni shëndetësor e pranon për shërim personin e sëmurë mendërisht pa pëlqimin e tij dhe pa vendim të gjykatës, ka për detyrë që për një gjë të këtillë ta njoftoj menjëherë me anë të një shkrese, e **më së voni brenda 24 orëve**, gjykatën në territorin e së cilës ndodhet ky institucion.

Avokati i Popullit, nga hetimet e këtij rasti, vëren që Spitali Rajonal “Isa Grezda” në Gjakovë, edhe më tutje vazhdon si më parë të ballafaqohet me raste të pranimit të pacientëve me çrregullime mendore, të cilët në këtë spital i sjell policia (pa vendim të gjykatës), por gjithashtu që as ky institucion shëndetësor asnjëherë nuk e ka informuar gjykatën, në pajtim me nenin 78 të Ligjit për procedurën jokontestimore me arsyetimin se ata nuk e kanë ditur që kanë obligime të tilla ligjore.

45. Neni 79 i Ligjit për Procedurën Jokontestimore përcakton qartë se njoftimi me shkrim i institucionit shëndetësor drejtuar gjykatës duhet t'i përmbajë të dhënat për personin e mbajtur në institucion, si dhe për personin që e ka sjellë në atë institucionin shëndetësor. Gjithashtu, bashkë me shkresën njoftuese institucioni shëndetësor ia dërgon gjykatës edhe të dhënat lidhur me natyrën dhe shkallën e sëmundjes, si dhe lidhur me dokumentacionin mjekësor që disponon. Ky ligj e ngarkon më tej gjykatën kompetente, në territorin e të cilës ndodhet institucioni shëndetësor, që menjëherë pasi ta marrë njoftimin (sipas nenit 78 ose 80 Ligjit për Procedurën Jokontestimore), ose pasi në çfarëdo mënyre tjetër të njoftohet për ndaljen e personit të sëmurë mendërisht pa pëlqimin e tij në institucionin shëndetësor, **sipas detyrës zyrtare** ta fillojë procedurën për mbajtjen e tij të mëtejme.
46. Avokati i Popullit, në bazë të të gjitha dëshmimeve të paraqitura dhe fakteve të mbledhura, si dhe ligjeve relevante, të cilat e përcaktojnë të drejtën për jetë, **konstaton se ankesa e ankuesit është e arsyeshme dhe e ligjshme**. Në rastin konkret, **Avokati i Popullit konstaton se ka pasur shkelje të të Drejtave dhe Lirive Themelore të Njeriut**, meqë zyrtarët policorë me vetë faktin që personin, tani të zhdukur, e kanë dërguar në trajtim të detyrueshëm psikiatrik pa vendim të gjykatës kanë vepruar në kundërshtim me parimet kushtetuese dhe legjislacionin në fuqi duke i tejkualuar autorizimet policore dhe kanë ndërmarrë veprime që janë në kundërshtim me Kushtetutën, Konventën Evropiane, Ligjin për Policinë, si dhe me Kodin e Etikës Policore.
47. Avokati i Popullit konsideron që institucioni shëndetësor, i cili e ka pranuar në shërim personin me çrregullime mendore, të njëjtit nuk ia ka ofruar ndihmën e nevojshme profesionale, *meqë nga momenti i pranimit të tij në institucionin shëndetësor deri në momentin e arratisjes së tij nga ky institucion, atë asnjëherë nuk e ka vizituar psikiatri, por vetëm personeli mjekësor kujdestar (shih më lartë paragrafin 5)*. Është shqetësues fakti se, si pasojë e mostrajtitimit adekuat dhe mosmbajtjes nën vëzhgim të pacientit ka ardhur deri te arratisja e tij nga ky institucion pa u vërejtur nga askush, prandaj rrethanat e zhdukjes së këtij personi nga institucioni në fjalë, mbeten të paqarta deri në një njoftim të mëtejme, duke lënë hapësirë për interpretime të ndryshme. Avokati i Popullit gjatë hetimit të këtij rasti është informuar se ka pasur edhe raste të tjera të largimit të personave me çrregullime mendore nga ky institucion, pra raste të tilla kanë ndodhur edhe më parë. Sipas pohimeve të prokurorisë në Gjakovë, një rast i ngjashëm ka ndodhur para katër vitesh dhe për fatin e personit të zhdukur nuk është mësuar asnjëherë.
48. Avokati i Popullit konsideron, që me mosinformimin e gjykatës nga ana e institucionit shëndetësor ka ndodhur shkelja e nenit 78 të Ligjit për Procedurën Jokontestimore, kurse arsyetimi i dhënë nga institucioni shëndetësor, se nuk i kanë ditur obligimet e tyre ligjore, është i pabazë. Avokati i Popullit ka prova që në të kaluarën kanë ndodhur veprime të njëjta, madje edhe keqtrajttime të djalit të ankuesit nga ana policisë¹ dhe ende po vazhdohet me praktika të ngjashme edhe kundër

---

¹ Shih ankesën e paraqitur në IAP Shaban Jashari kundër Policisë së Kosovës (A.nr.58/2014), datë 10 shkurt 2014, ku ankuesi pretendon se djali i tij z. Xhemshit Jashari tij po keqtrajtohet fizikisht nga zyrtarët policor.

personave të tretë, gjë që kërkon urgjencë në kuptim të ndalimit përfundimtar të kësaj praktike, sepse në këtë mënyrë po krijohet përshtypja e një paqëndrueshmërie juridike. Në kuptim të asaj që u tha më lartë, është e domosdoshme që organet përgjegjëse shëndetësore pa vonesa të mëtejme t'i publikojnë udhëzimet me detyrimet ligjore të institucioneve shëndetësore dhe të njëjtat të shpërndahen nëpër të gjitha institucionet shëndetësore, në mënyrë që lidhur me këtë çështje dhe çështje të ngjashme të eliminohen shkeljet e të drejtave dhe lirive të njeriut në të ardhmen.

49. Avokati i Popullit konstaton se, organet shtetërore përgjegjëse dështuan në ndërmarrjen e masave në lidhje me **detyrimet pozitive**, respektivisht mbrojtjen e pacenueshmërisë së integritetit fizik dhe psikik të njeriut, sidomos në rastet kur integriteti dhe jeta e njeriut janë të rrezikuara, kurse në rastin konkret si pasojë e mosndërmarrjes së masave të tilla tani gjenden para ballafaqimit me pasojat. Avokati i Popullit konstaton se ankesat e mëhershme të ankuesit të parashtruara kundër zyrtarëve policor të këtij stacioni policor në Gjakovë, lidhur me pretendimet se ata kanë ushtruar dhunë fizike kundër djalit të tij (*rasti është paraqitur në Inspektoratin Policor, Ministrinë të Punëve të Brendshme dhe EULEX-it*) e bëjnë hetimin të padenjë para ankuesit, prandaj do të ishte e dëshirueshme që hetimet të zhvilloheshin nga ndonjë njësi tjetër jashtë këtij stacioni dhe në pajtim me konstatimet dhe mendimet e Gjykatës Evropiane (*shih paragrafin 32*).
50. Avokati i Popullit është i mendimit se, kur djali i ankuesit u dërgua nga policia në trajtim psikiatrik, policia nuk e informoi për këtë familjen konform detyrave dhe përgjegjësisë që i ka, kurse ankuesi pohon se është informuar për këto ngjarje vetëm dy ditë më vonë. Sipas pohimeve të ankuesit, po të kishte qenë i informuar për vendin ku gjendej biri i tij, ai do të kujdesej vetë për djalin e tij dhe në këtë mënyrë do të shmangej situata, e cila u krijua më vonë. Avokati i Popullit, gjithashtu nuk e liron nga përgjegjësia ankuesin, i cili nuk i kishte shpërfillur këshillat Institucionit të Avokatit të Popullit, që nga gjykata të kërkojë heqjen e zotësisë së veprimit të djalit të tij dhe caktimin e kujdestarit (shih A.nr.58/2014). Mirëpo, Avokati i Popullit konsideron që për mosveprim përgjegjëse janë edhe *institucionet*, të cilat kanë mandat që sipas detyrës zyrtare ta iniciojnë kërkesën për heqjen e zotësisë së veprimit para gjykatës kompetente.
51. Kur është fjala për mos bashkëpunimin e Policisë së Kosovës me IAP-në (shih paragrafët 15. dhe 16.), Avokati i Popullit konsideron që dështimi për ta dërguar kopjen e dosjes së lëndës nga ana e policisë, sipas kërkesës së IAP-së, është **veprim kundërkushtetues dhe veprim kundërligjor**. Avokati i Popullit është i mendimit që pamundësimi i qasjes në dosjen e policisë në lëndën e djalit të zhdukur të ankuesit ia ka pamundësuar IAP-së t'i verifikojë pretendimet për shkelje të tjera të të drejtave të personit të zhdukur, të cilat parashtruesi i ankesës i ka cekur në ankesën e vet dhe për të cilat pohon se kanë ndodhur. Mirëpo, meqë IAP nuk ka një pasqyrë të qartë të ngjarjeve të situatës konkrete sipas dosjes së policisë, kurse në lidhje me sjelljen e policisë në këtë rast, ekziston dyshimi që pamundësimi i qasjes në dosjen në fjalë po bëhet pikërisht me qëllim të mbrojtjes së veprimeve të paligjshme të policisë.
52. Avokati i Popullit rikujton se neni 132, paragrafi 3 i Kushtetutës përcakton: “Çdo organ, institucion ose autoritet tjetër, që ushtron pushtet legjitim në Republikën e

Kosovës, është i detyruar t'u përgjigjet kërkesave të Avokatit të Popullit dhe t'i paraqesë atij/asaj të gjitha dokumentet dhe informacionet e kërkuara në pajtim me ligj”.

Më tutje, Ligji për Avokatin e Popullit nr.05/L-019, në nenin 18, paragrafin 6, përcakton: **“Avokati i Popullit ka qasje në dosjet dhe në dokumentet, të çdo autoriteti të Republikës së Kosovës, duke përfshirë dosjet mjekësore për personat e privuar nga liria, në pajtim me ligj, dhe mund t'i shqyrtojë ato lidhur me rastet që i ka në shqyrtim dhe sipas këtij ligji, mund të kërkojë nga çdo autoritetet i Republikës së Kosovës dhe nga personeli i tyre të bashkëpunojnë me Avokatin e Popullit, duke siguruar informacione relevante, përfshirë edhe kopjen e plotë apo të pjesshme të dosjes dhe dokumenteve sipas kërkesës së Avokatit të Popullit”.**

Neni 25, paragrafi 2, i Ligjit për Avokatin e Popullit përcakton: **“Refuzimi për të bashkëpunuar me Avokatin e Popullit nga nëpunësi civil, funksionari ose nga autoriteti publik përbën shkak që Avokati i Popullit të kërkojë nga organi kompetent fillimin e procedurës administrative duke përfshirë marrjen e masave disiplinore, deri në largimin nga puna ose nga shërbimi civil”** kurse paragrafi 3 i këtij neni përcakton: **“Në rastin kur institucioni refuzon të bashkëpunojë ose ndërhyjë në procesin e hetimit, Avokati i Popullit ka të drejtë të kërkojë nga prokuroria kompetente fillimin e procedurës ligjore, për pengimin e kryerjes së detyrës zyrtare”.**

REKOMANDIMET

53. Avokati i Popullit i rekomandon Policisë së Kosovës që:

- ***Në pajtim me kompetencat dhe autorizimet që burojnë nga ligji, si dhe në bashkëpunim me të gjitha agjencitë e tjera të sigurisë (duke mos përjashtuar ato të inteligjencës dhe ndihmën ndërkombëtare), të ndërmarrë masa urgjente për gjetjen e personit të zhdukur.***
- ***Në pajtim me kompetencat dhe autorizimet ligjore, të ngritë kapacitetet profesionale të Policisë së Kosovës, lidhur me të drejtën në jetë dhe aspektet procedurale për hetime efektive të rasteve të tilla.***

54. Avokati i Popullit i rekomandon drejtorit të Policisë që:

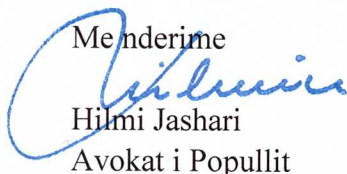
- ***Të nxjerrë një udhëzim me shkrim dhe t'i informojë të gjitha stacionet dhe njësitë e policisë që është detyrë dhe obligim i tyre të bashkëpunojnë me IAP-në dhe të njëjtit me kërkesë t'ia ofrojnë të gjitha informacionet e kërkuara, përfshirë edhe dosjen e plotë apo të pjesshme të lëndës, në pajtim me Kushtetutën dhe Ligjin për Avokatin e Popullit.***

55. Avokati i Popullit i rekomandon Ministrisë së Shëndetësisë dhe **Shërbimit Spitalor Klinik dhe Universitar të Kosovës**:

- **Shërbimi Spitalor Klinik dhe Universitar i Kosovës të nxjerrë një udhëzim, me të cilin do t'i njoftojë të gjitha institucionet shëndetësore për detyrat dhe përgjegjësitë që kanë, kur përballen me raste të pranimit të personave me çrregullime mendore pa vullnetin e tyre, si dhe t'i obligojnë institucionet të veprojnë në përputhje me nenin 78 dhe 79 të Ligjit për Procedurën Jokontestimore. Gjithashtu, Shërbimi Spitalor Klinik dhe Universitar i Kosovës t'i ndërmarrë të gjitha veprimet e domosdoshme për ngritjen e nivelit etik dhe profesional të personelit dhe të kërkojë nga punëtorët shëndetësor që t'i trajtojnë pacientët me përgjegjësi dhe profesionalizëm maksimal, duke u ofruar shërbime shëndetësore profesionale dhe duke i mbikëqyrur edhe vizualisht gjatë gjithë orarit të punës, derisa personat e tillë gjenden në institucionin shëndetësor.**

Në pajtim me nenin 132, paragrafi 3 të Kushtetutës së Republikës së Kosovës dhe nenin 25 të Ligjit për Avokatin e Popullit nr. 05/L-019, Ju lutem të na informoni për veprimet që do t'i ndërmarrë Policia e Kosovës, Ministria e Shëndetësisë dhe Shërbimi Spitalor Klinik dhe Universitar i Kosovës, lidhur me këtë çështje, si përgjigje ndaj rekomandimeve të lartshënuara. Gjithashtu, Ju lutem që përgjigjet lidhur me këtë çështje, t'i dërgoni brenda një afati të arsyeshëm kohor, por jo më vonë se deri më 3 dhjetor 2015.

Më nderime

Hilmi Jashari

Avokat i Popullit

Kopje: Z. Skender Hyseni, ministër i Ministrisë së Punëve të Brendshme